

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 240

צו, שבת הגדול תשע"ב

"צו את אהרן" (ו, ב)

אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות (רש"י)
אומר ה"ילקוט הגרשני": אדם המצווה ועושה גדול יותר
מזה שאינו מצווה ועושה, וזאת בג' דברים:
א. יש לו יצר הרע שמסית אותו לא לעשות, וכשאדם מתנדב
ואינו מצווה אין לו את אותו יצר הרע. ב. אדם שאינו מצווה
יכול לעשות את המצווה גם בזמן מאחר יותר, אין לו הכרח
לעשותה דוקא מיד. לא כן המצווה ועושה, שחייב לעשות
את המצווה עד זמן מסוים, כגון בקריאת שמע או באכילת
אפיקומן, שחייב להזדרז לקיימן קדם שיעבור זמן. ג.
כשאדם אינו מצווה והתנדב לעשות את המצווה, זו התנדבות
שלו בלבד, ואלו בניו אינם מחויבים באותה מצווה. לא כן
המצווה ועושה, שגם בניו חייבים בקיום אותה מצווה.
זהו שכתב רש"י על דברי הכתוב "צו את בני ישראל" – "אין
צו אלא לשון זרוז" – מכיון שיש למצווה יצר הרע, צריכים
לזרז אותו. "מיד" – עליו לעשות את המצווה בזמנה, לא
להמתין. ודבר שלישי – "לדורות". שלשת הדברים הללו
כלולים במלה "צו".

"ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צוה ה' ביד משה"
(ח, לו)

ויעש אהרן ובניו – להגיד שבחן שלא הטו ימין ושמאל
(רש"י).
מהי משמעותו של שבח זה, לפיו אהרן ובניו לא נטו ימין
ושמאל? וכי מדוע שיעלה על דעתם לשנות משהו מצוויו של
הקב"ה?
אלא, אומר הלקוטי אנשי שם כי יש פעמים שבהן האדם
צריך להפעיל את שיקול דעתו, גם לאחר קבלת הוראות.
לדגמא: אשה האופה עוגה, יכולה בהחלט להעזר במוצרים
חדישים, פרי תכנון טרי שיצא לשוק לא מכבר, או בעצות
חברותיה, ואינה חייבת לשמור בדקדקנות על ההוראות
הראשונות שקבלה.
אולם, מאידך גיסא – אדם הרוכש בשליחות רופא מסוים
תרופות, אך בדרך שומע לעצות אחרים, כאלו אשר אינם
בקיאים כמו הרופא שלו, ולא זו בלבד אלא שהוא פועל לפי
הוראותיהם, הנו שוטה גמור, שכן חיים ומוות מונחים
לפניו, ויתכן כי טעות קטנה תהיה הרת אסון.

נמצא, אפוא, שתוספת של שקולי דעת אישיים, תלויה בענין
עצמו, ולפי היחס והחשיבות שהאדם מעניק לאותו ענין,
הוא מכוון את התנהגותו.

בא הכתוב ומדגיש את שבחם של אהרן ובניו, אשר התייחסו
לעניני הקרבנות ממש כמו הוראות מדוקדקות לרפואת
הנפש, ולא עלה על קצה דעתם לשנות למשהו שנראה להם
טוב יותר, כי אכן כן – קרבנות אינם בגדר "הצעת הגשה",
אלא ענינים חמורים שחיים ומות רוחניים כרוכים בהם!

"עלותיכם ספו על זבחיכם... ולא שמעו ולא הטו את אזנם"
(מתוך ההפטרה)

עלותיכם – שאתם מקריבים כליל, טוב לכם שתוסיפו אותם
על שלמיכם, ותקריבו אותם שלמים ותאכלו הבשר, שהרי
אינם מקבלות לפני ולמה תפסידום (רש"י)
חטאיהם של עם ישראל גרמו לכך שהקב"ה אינו חפץ
בקרבנותיהם, ואומר ה"שער בת רבים": למה הדבר דומה?
לאדם שהיה לו מפעל גדול ובקש להעסיק בו עובדים נוספים
שיקלו מעליו. באחד הימים קבל לחנותו עובד חדש, סיכם
אתו על תנאי המשכורת ושעות העבודה וחתם עמו חוזה
עבודה, כשאחד מתנאיו היה שבכל יום שיעדר הפועל מן
העבודה הוא יוריד לו ממשכורתו.

למחרת היום הגיע העובד למפעל ליום העבודה הראשון שלו,
הוא ישב לו באחת מן הפינות ואכל את האוכל שהביא עמו
במשך כל היום.

בסוף היום, הוא הגיע לבעל הבית ודיווח לו: "ביום זה לא
עבדתי, תוכל להוריד זאת ממשכורתי".

ביום שלאחר מכן, שוב הגיע בבקרו של יום אל המפעל, ושוב
ישב ואכל במשך היום כולו, אך הוא, חלילה, לא מעל
בהסכם העבודה, ובדיוק בהתאם למה שהתחייב, נגש
בהכנעה בסוף היום, ודיווח למנהל כי גם את היום הזה צריך
להוריד לו מן המשכורת.

ביום השלישי, כאשר חזר ונגש בערבו של יום לבעל הבית
ובפיו אותן זמירות, כעס עליו המנהל ואמר: "וכי בקשתי
ממך לבוא הנה, על מנת לאכול?! הלא הזמנתי אותך לבוא
ולעבוד אצלי! זקוק אני לעבודה שלך, ובכלל, עדיין אין לך
משכורת שאוכל להוריד ממנה את השעות הללו, וכבר אתה
משתמש בהתר זה...".

כך אומר הקב"ה לעם ישראל, מבאר ה"שער בת רבים",
רוצה אני שתעבדו אותי, אולם אם יקרה, חלילה, שתמעדו
ותחטאו לפני, תוכלו להביא קרבן כקנס ולכפר על כך.

אולם אם אינכם עובדים אצלי, אלא רק דואגים להקריב
לפני קרבנות – אין לי חפץ בהם, שכן לא בקשתי מכם לבוא
לכאן ולאכול, הקרבנות אינם מטרה בפני עצמה, אלא אך
ורק אמצעי, המאפשר לכם להתקרב אלי ולעבוד אותי
באמת.

שבת הגדול

מדוע נקראת שבת זו "שבת הגדול"? מצינו בזה כמה וכמה
טעמים:

א. מובא בטור, בשבת זו ארע הנס הגדול של: "משכו וקחו
לכם צאן למשפחתיכם ושחטו הפסח" (שמות יב, כא), שהרי
פסח מצרים היה ביום חמישי, ועשירי בניסן חל בשבת וכל
אחד מישראל לקח אז ששה לפסחו, והיה בזה נס גדול, כי

המצרים ראו שישראל נוטלים את אלהיהם לשחיטה ולא יכלו לומר להם דבר.

ב. על שם הנאמר בהפטרה של שבת זו (מלאכי ג, כג): "הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא".

ג. ה'ראשי בשמים' באר: הרי שבת זו היא זכר ל"משכו וקחו לכם צאן". ואמרו חז"ל: "משכו" ידיכם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן" להקריב. מי היה הראשון שנלחם בעבודה זרה? אברהם אבינו ששבר את פסילי אביו. וחז"ל (מסכת סופרים כא, ט) הרי כנו את אברהם אבינו "האדם הגדול בענקים", לכן לשבת זו שבה משכו ידיהם מעבודה זרה והלכו בדרכיו של אברהם אבינו, "האדם הגדול בענקים", קוראים "שבת הגדול".

ד. ה'שפת אמת' כתב לבאר, שעד לזמן יציאת מצרים השבת היתה רק "זכר למעשה בראשית", אבל מיציאת מצרים ואילך נתווספה לשבת עוד מטרה, והיא להזכיר את נסי מצרים, ולכן היא כעת גם "זכר ליציאת מצרים". נמצא, שמעתי גדולה יותר מצותה של שבת, והינו "שבת הגדול"...

ה. ה'פני מאיר' באר: הצדוקים טענו שספירת העומר מתחילה "ממחרת השבת", כלומר ביום ראשון בשבת. ורבותינו הקדושים קבלו מהר סיני שהכוונה למחרת יום טוב ראשון של פסח - ט"ז בניסן.

ליום השביעי בשבוע אנו קוראים תמיד "שבת בראשית", אך השבוע תהיה לנו עוד שבת, אבל לא ממש שבת אלא יום טוב, מעין שבת קטנה. לכן השבת הראשונה היא "שבת הגדול", דהינו שבת בראשית, וזהו כדי להוציא מלבם של צדוקים.

"ובחנוני נא בזאת אמר ה'" (הפטרת שבת הגדול)

מדוע דוקא בענין המעשרות נתן הקדוש ברוך הוא אפשרות לבחון אותנו?

דבר זה באר המגיד מדובנא כדרכו על פי משל: אדם נכנס לחנות אריגים ובקש לקנות מאה מטר בד. אמר לו בעל הבית: בכל גליל יש עשרים מטר, ממילא עליך לקחת חמשה גלילים.

אמר הקונה: ברצוני למדוד קדם.

אמר בעל הבית: אבל לבטח אינך מתכוון למדוד את כל חמשת הגלילים, תמדוד מבין החמשה את הגליל שנראה הכי דק, ואם בו יש עשרים מטר, אזי באחרים בודאי יש עשרים מטר.

כך, אומר המגיד מדובנא, גם לענינו: המצוה שיעולה לנו הכי הרבה כסף מכל המצוות, היא מצות המעשרות. יש לתת שני אחוז לכהן, עשירית ללוי, ועוד עשרה אחוז לעניים, או לאכול בירושלים, ויש גם לקט, שכחה ופאה. סך הכל מגיעים ליותר מעשרים אחוז של נתינה מתוך כל היבול.

אומר הקדוש ברוך הוא: קח את ה'גלילי' הדק, את המצוה הכי יקרה, מעשר, ותבדוק אותי בזה. והיה אם תראה כי ממצוה זו מתעשרים - שוב לא תזדקק לבדוק בשאר המצוות.

חודש ניסן

האדמו"ר רבי יצחק מבוהוש באר באופן נפלא, מדוע נקרא חודש זה חודש "ניסן", ואם נקרא כך על שם הנסים שארעו בו, יש לקרוא לו "נס" או "נסים", אך למה "ניסן"?

והנה על הפסוק בפרשת וילך (דברים ל, יב-ג): "כי המצוה הזאת... לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה, ולא מעבר לים היא", אמרו חז"ל (ערובין נה, א): "ולא מעבר לים היא - לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים" - התורה לא נמצאת אצל סוחרים ואצל התגרנים.

וקשה לכאורה, שהרי ידוע על הרבה גדולי תורה שעסקו במסחר למחייתם, כגון בעל היחי אדם' שהיה סוחר, ומדי שנה היה נוסע ליריד, ועם כל זאת היה תלמיד חכם עצום, וגם בדור האחרון, הרב מטשיבין, רבי דב בעריש וינדפלד זצ"ל, רק בגיל מבגר יותר, כשירד מנכסיו, נאלץ לקבל על עצמו את על הרבנות, אבל עד אז היה סוחר, ועם כל זאת היה מגדולי אדירי התורה.

מהי, איפא, כונת חז"ל שאת התורה הקדושה "לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרנים"?

התשובה היא, שהנה בפסוק כתוב: "כי תראה חמור שנאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזב לו, עזב תעזב עמו" (שמות כג, ה) - אם אדם רואה את חמור שונאו רובץ תחת משאו, הוא חייב לעזר לו לפרק ולטען. ואמרו חכמים בגמרא (בבא מציעא לג, א) שכל זה בתנאי שהוא רובץ, אבל אם הוא רבצן - הרי שפטורים מלעזר לבעליו.

מה ההבדל בין רובץ לרבצן?

רובץ הכוונה שקרה פעם אחת שהוא רבץ תחת משאו, ואז מצוה לעזור לו. אבל רבצן הוא חמור שכבר תש כוחו, הוא כל היום רובץ. במצב כזה אין מצוה לעזר לבעליו, אלא אומרים לו להחליף חמור.

מעתה מדויקת היטב לשון רש"י שלא תמצא את התורה בסחרנים, ולא כתב סוחרים, כי אכן סוחר יכול להיות תלמיד חכם. הוא צריך פרנסה, ולכן הוא נוסע ליריד לעשות מסחר, אבל הוא עושה את מלאכתו עראי ואת תורתו קבע, ואז שני הדברים מתקיימים ביחד, כמו שאמרו חז"ל (ברכות לה, ב) על דורות הראשונים. אבל "סחרן" הוא יהודי שכלו שקוע במסחרו. כשהוא אוכל הוא סוחר, כשהוא שותה הוא סוחר, כשהוא ישן הוא חולם על המסחר, הוא כל הזמן סוחר. אצלו לא תמצא תורה!

לפי זה באר רבי ישראל מרוז'ין את נוסח התפלה ביום כפור: "כי אתה סלחן לישראל, ומחלן לשבטי ישראל בכל דור ודור" - אתה, רבונו של עולם, לא סולח ומוחל באופן חד פעמי, אלא סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל דור ודור, פעולה מתמשכת.

[ואגב אורחא: לפי זה "למדן" הוא לאו דוקא זה שידוע להתפלל ולהתנצח בלימוד, אלא זה שלומד כל הזמן!].

